

et qui calumniantur mercedem mercenarii,
viduas, et pupillos,
et opprimunt peregrinum,
nec timuerunt me, dicit Dominus exercituum.
Ego enim Dominus, et non mutor;
et vos filii Jacob non estis consumpti.
A diebus enim patrum vestrorum recessistis a
legitimis meis,
et non custodistis:
Revertimini ad me,
et revertar ad vos, dicit Dominus exercituum.
Et dixistis: In quo revertemur?
Si affliget homo Deum,
quia vos configitis me?
Et dixistis: In quo confiximus te?
In decimis, et in primitiis.
Et in penuria vos maledicti estis,
et vos me confixistis, gens tota.
Inferte omnem decimam in horreum, et sit cibus
in domo mea,
et probate me super hoc, dicit Dominus:
Si non aperuero vobis cataractas cœli,
et effundero vobis benedictionem usque ad abundan-
tiam,
Et increpabo pro vobis devorantem, et non cor-
rumpet fructum terræ vestræ:
nec erit sterilis vinea in agro, dicit Dominus
exercituum.
Et beatos vos dicent omnes gentes:
eritis enim vos terra desiderabilis, dicit Domi-
nus exercituum.
Invaluerunt super me verba vestra, dicit Dominus.
Et dixistis:
Quid locuti sumus contra te?
Dixistis:
Vanus est, qui servit Deo:
Et quod emolumentum quia custodivimus præcepta
ejus,
et quia ambulavimus tristes coram Domino
exercituum?
Ergo nunc beatos dicimus arrogantes:

Explicit liber Malachie prophete.

siquidem edificati sunt facientes impietatem;
et tentaverunt Deum, et salvi facti sunt.
Tunc locuti sunt timentes Dominum [Al. Deum
unusquisque eum proximo suo:
Et attendit Dominus, et audivit:
et scriptus est liber monumenti coram eo timen-
tibus Dominum,
et cogitantibus nomen ejus.
Et erunt mihi, ait Dominus exercituum, in die
qua ego facio, in peculium:
parcam eis, sicut parci vir filio suo servienti
sibi.
Et convertemini, et videbitis quid sit inter justum
et impium,
et inter servientem Deo, et non servientem ei.
Cap. IV. -- Ecce enim dies veniet succensa quasi
caminus:
et erunt omnes superbi, et omnes facientes im-
pietatem, stipula:
Et inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus
exercituum,
qua non relinquet eis radicem et germen.
Et oriatur vobis timentibus nomen meum Sol jus-
titiæ,
et sanitas in pennis ejus:
et egrediemini, et salietis sicut vituli de ar-
mento.
Et calcabitis impios, cum fuerint cinis sub planta
pedum vestrorum,
in die qua ego facio, dicit Dominus exercituum.
Mementote legis Mosi, servi mei,
quam mandavi ei in Horeb ad omnem Israel,
præcepta et judicia.
Ecco ego mittam vobis Eliam prophetam,
antequam veniat dies Domini magnus, et horri-
bilis.
Et convertet cor patrum ad filios,
et cor filiorum ad patres eorum:
Ne forte veniam,
et percutiam terram anathemate.

S. EUSEBII HIERONYMI
STRIDONENSIS PRESBYTERI
DIVINÆ BIBLIOTHECÆ
PARS PRIMA
ORDO TERTIUS, HAGIOGRAPHORUM.

PRÆFATIO S. HIERONYMI IN LIBRUM JOB¹.

Cogor per singulos Scripturæ divinæ² libros
adversariorum respondere maledictis: qui inter-
pretationem meam, reprehensionem Septuaginta
interpretum criminantur: quasi non et apud
Græcos Aquila, Symmachus, et Theodotio, vel
verbum e verbo, vel sensum e sensu, vel ex utro-
que³ commistum, et medie temperatum genus
translationis expresserint: et omnia veteris ins-
trumenti volumina Origenes obelis asterisque
distinxit, quos vel additos, vel de Theodotione
sumptos, translationi antiquæ inseruit, probans
defuisse quod additum est. Discant igitur obtrec-

tatores mei recipere in toto, quod in partibus
susceperunt, aut interpretationem meam cum as-
teriscis suis radere. Neque enim fieri potest, ut
quos plura intermisisse perspexerint⁴, non eos-
dem etiam in quibusdam errasse fateantur, præ-
cipue in Job: cui si ea qua sub asteriscis addita
sunt, subtraxeris, pars maxima voluminis⁵ de-
truncabitur: et hoc duntaxat apud Græcos. Cæte-
rum apud Latinos, ante eam translationem, quam
sub asteriscis et obelis nuper edidimus, septin-
genti ferme aut octingenti versus desunt⁶; ut
decurtatus et laceratus corrosusque liber, fœdita-

¹ Jobi librum, ut et sequentem Estheræ cum
altero Palatino-Vaticano ms. contulimus, qui
numero 24 prænotatur, et totus majusculis, ut
vocant, litteris exaratus, tantam et vetustatis et
probe notæ præ se fert speciem, ut si Veronen-
sem excipias, qui libros Regum exhibet, ex om-
nibus fere, quos vidi, aliis librorum codicibus
principem locum obtinere possit. Hinc eum et
paulo religiosius tractamus, quam cæteros, ut
levioris etiam interdum momenti variantes lec-
tiones, aut mendosas quoque adnotare non omittam-
us.

² Palatinus ms. « in Scripturam divinam ».

³ Idem ms. « et Theodotion vel verbo, vel sensu,
vel ex utroque, etc. » quod tamen improbarim.
Paulo quoque post, « testamenti » habet pro
« instrumenti ».

⁴ Vitiose lectum a Martiano « susceperint »,
quod nullum reddit, aut certe incommodum sen-
sum. In apologia s. patris contra Rufinum lib. II

num. 29, ubi præfationem hanc suam verbo te-
nus repetit, restitimus pridem « perspexerint »,
quod verbum et recte habet cum sensu, et in his
etiam, quod oditor Benedictinus consulit, mss.
codicibus reperitur. Nihilominus nunc malim ad
antiquissimi Palatini fidem quiddam illud est
verbi, penitus hinc loci exulare: ut multo ele-
gantius subintelligas pro eo, « fateantur », ex sub-
sequenti isocolo: sensusque sit, fieri non posse
ut quos fateantur, plura intermisisse, non eosdem
fateantur, in quibusdam aberrasse.

⁵ Abest a Palatino ms. c. 6 « voluminibus », in-
tegro tamen sensu. Mox quoque « ante editio-
nem » legitur, pro « ante eam translationem ».

⁶ Falsus est hic nuper auctor, ut in aliis lo-
cis bene multis, cum opinionis propriæ com-
menta tanquam intelligentis leges nobis definire
presumit. Ait igitur lib. I, pag. 6 historiæ suæ
criticæ veteris testamenti, hoc modo legendum:
« Septuaginta ferme aut octoginta versus desunt ».

tem sui publice legentibus præbeat. Hæc autem translatio nullum de veteribus sequitur¹ interpretem: sed ex ipso Hebraico Arabicoque sermone, et interdum Syro, nunc verba, nunc sensus, nunc simul utrumque resonabit. Obliquus enim etiam apud Hebræos totus liber fertur et lubricus: et quod Græcæ rhetores² vocant ἑρμητισμὸς, dumque aliud loquitur, aliud agit: ut si velis anguillam aut murenulam³ strictis tenere manibus, quanto fortius presseris, tanto citius elabitur. Memini me ob intelligentiam hujus voluminis, Lyddæum quemdam⁴ præceptorem, qui apud Hebræos primus haberi putabatur, non parvis redemisse nummis: cujus doctrinam aliquid profecerim, nescio: hoc unum scio, non potuisse me interpretari, nisi quod ante intellexeram. A

non « septingenti ferme aut octingenti ». Scilicet, legerat epistolam Ussorii Amarchani ad Ludovicum Capellum in qua vir doctus de versibus, seu στίχοι libri Job disserens, apposite istud observat: « Hesyebius, inquit, vel quicumque ineditarum in libros sacrorum hypothesium auctor fuit, distinctione hic adhibita, librum Job sine asteriscis quidem 1600, στίχοι habuisse notat, cum asteriscis vero 2200 ». Quod perfecte quadrat ad vetustissima antiquitatis monumenta: nam catalogus librorum Scripturæ sacræ concinnatus ad vetustiorum Hieronymi Latinam editionem, et ante annos mille exscriptus in fine nostri voluminis epistolarum S. Pauli, tribuit libro Job numerum uno versuum, id est, 1600. In exemplaribus autem canonicis Hebraicæ veritatis, quæ στίχοι Jobi volumen habent distinctum ac descriptum, numerantur per cola et commata versus « duo millia ducenti viginti septem vel amplius ». Unde manifestum exstat librum Job apud Latinos multum fuisse septingentis ferme versibus ante eam translationem, quam sub asteriscis et obelis Hieronymus edidit. Fatetur quoque hujusmodi defectus Origenes in epistola ad Africanum, præsertim cum de medio libri Job, ait: « Rursus plurima per medium totum apud Hebræos posita reperiuntur, non item apud nos: sæpius quarta vel tres (versus desunt) interdum et quatuordecim, sexdecim et novemdecim. Et quid me oportet hæc enumerare, quæ multo labore collegimus, ne nos lateret discrimen Judaicorum nostrorumque exemplarium? » Cæterum nonnulli mss. hanc præferunt eodem in loco variantem lectionem: « Septingenti ferme aut octingenti versus sunt, quibus decurtatus et laceratus, etc. »

MART.

¹ Verbum « sequitur », in Palatino ms. hic tacet: mox « renovavit » legitur pro « resonabit ». Cæterum et S. Gregorius Magnus Jobi librum ex

principio itaque voluminis, usque ad verba Job, apud Hebræos prosa oratio est⁵. Porro a verbis Job, in quibus ait:

Pereat dies, in qua natus sum,
et nox, in qua dictum est, conceptus est homo,
usque ad eum locum ubi ante finem voluminis scriptum est:

Idcirco ipse me reprehendo,
et ago penitentiam in favilla et cinere:

hexametri versus sunt⁶, dactylo spondeoque currentes: et propter linguæ idioma, crebro recipientes et alios pedes, non earundem syllabarum, sed eorundem temporum. Interdum quoque rhythmus ipse dulcis et tinnulus fertur numeris lege metri⁷ solutis: quod meretrici magis, quam

Hebræo et Arabico sermone constare tradit.

² Palatin. ms. « Græci rhetores ».

³ Restituimus « murenulam », quam vocem et mss. omnes et vetustiores editiones præferunt. Sic etiam Beda, atque alii mediæ ætatis scriptores apud Hieronymum legunt. Martianeus autem « murenam » rescribi voluit, hæc ductus ratione, quod « murenata » ἑρμητισμὸς catenula diceretur a similitudine piscis sic dicta. Quasi minus de pisce, quam de ejusmodi catenula, quæ et in Canticis canticorum (Cap. 1 vers. 10) memoratur, ex nominis analogia posset diminutivo modo appellari.

— In editis, inque pluribus mss. pro « murenam », corrupte « murenulam » legimus. Et quis nesciat « murenam » esse piscem non dissimilem anguillæ, « murenulam » autem colli aurum quod ita nuncupat vulgus, Hieronymo tradente: quia scilicet metallo in virgulis lutescente quadam ordinis flexuosi catena contextitur, ex piscis utique imagine vocabulo conformato. Vide epist. de laudibus Asellæ ad Marcellam. MART.

⁴ Ms. Palatin. « Judæum quemdam, etc. » Dicitur eo de homine in s. doctoris vita.

⁵ Mss. aliquot, « prosaica oratio est ». MART.

⁶ De istiusmodi versibus ac metris Scripturarum divinarum plenus disputatum est in prolegomenis hujus bibliothecæ. MART.

— Quid nobis videatur de metris hisce Hebræi textus, in præfatione explicamus.

⁷ Ita mss. biblicorum sacrorum codex Ecclesiæ Narbonensis, alii non habent verbum « metri », sed solummodo, « numeris lege solutis ». Diversam valde lectionem retinet exemplar biblicum ms. monasterii nostri B. Mariæ Deauratæ Tolosane, in quo scriptum reperit: « Interdum quoque rhythmus ipse dulcis, et tinnulus fertur numeris, quod metricus magis quam simplex lector intelligit ». MART.

simplex lector intelligunt. A supradicto autem versu usque ad finem libri, parvum comma quod remanet, prosa oratione contextitur. Quod si cui videtur incredulum, metra scilicet esse apud Hebræos, et in morem nostri Flacci, Græcique Pindari, et Alcæi, et Sappho¹, vel psalterium, vel lamentationes Jeremiæ, vel omnia ferine Scripturarum cantica comprehendere, legat Philonem², Josephum, Origenem, Cæsariensem Eusebium, et eorum testimonio me verum dicere comprobabit. Audiant quapropter canes mei, idcirco me in hoc volumine laborasse, non ut interpretationem antiquam reprehenderem, sed ut ea, quæ in illa aut obscura sunt, aut ommissa³, aut certe scriptorum vitio depravata, manifestiora nostra interpretatione fierent: qui et Hebræum [Al. ut qui Hebræorum] sermonem ex parte didicimus, et in Latino pene ab ipsis incanabulis inter gramma-

ticos et rhetores et philosophos detriti sumus. Quod si apud Græcos, post Septuaginta editionem, jam Christi evangelio coruscante, Judæus Aquila, Symmachus, et Theodotus, judaizantes hæretici, sunt recepti, quia multâ mysteria Salvatoreis subdola interpretatione celarunt, et tamen in ἑρμητισμὸς, habentur apud Ecclesias, et explanantur ab ecclesiasticis viris: quanto magis ego Christianus, de parentibus Christianis natus⁴ et vexillum crucis in mea fronte portans, cujus studium fuit omnia repetere, depravata corrigere et Sacramenta⁵ Ecclesiæ puro ac fideli aperire sermone, vel a fastidiosis, vel a malignis lectoribus⁶ non deo reprobari? Habeant qui volunt veteres libros, vel in membranis purpureis auro argenteoque descriptos⁷, vel uncialibus⁸, ut vulgo aiunt, litteris, onera magis exarata, quam codices: dummodo mihi meisque permittant pauperes

epigram. xvii:

Nos frontis signo credimus esse Dei.

² Hæc quoque verba, « corrigere et sacramenta », absunt a Palatino codice, amanuensium, ut videtur, incuria.

³ Solus canon San-Germanensis, « a maledicis lectoribus ». MART.

⁴ Ejusmodi codicum in membranis purpureis, litterisque ex argento descriptis unus apud nos superest in Veronensis Ecclesiæ bibliotheca, qui evangeliorum versionem Latinam ante Hieronymianam continet, de quo et subsequenti tomo dicemus.

⁵ Duo aut tres mss. pro « uncialibus », legunt eodem sensu, « initialibus ». MART.

— Unciales quas vocat Hieronymus litteras, glossa in cod. Vaticano 135 exponit « longas ». Budaus de Asc lib. 1, illas vult pollicis crassitudine exaratas. Multo autem est verosimilius, sic dictas certæ magnitudinis litteras, quæ ad uncie granditatem proportionem quadam accederent, quarum speciem in antiquioribus nonnullis codicibus videre est. Eo pacto « cubitales » eas vulgo dicimus, quæ in lapidibus superne locandis et longius ab oculorum acie, grandiores quasi ad cubiti speciem exarantur. Illud vero aperte mendosum est, quod præterit quidam mss. « initialibus »: ac frustra sunt tum Martianeus, qui ejus nominis eundem esse sensum autumat, tum alii, qui eas putant litteras indicari, quæ initio periodi aut capituli grandiores scribentur, minusculo, ut vocant, characterè jam introducto: quod Hieronymianis temporibus probe sciunt non convenire, qui ejus ævi scripturam callant.

— Illud « metri » in Palatino ms. desideratur, ut et in plerisque aliis codd. Martianeus inspectis. Olim pro « metri » erat « pedum ». Prætabat vero utramque vocem inducere; aperte enim s. doctor alludit illud Horatianum de Pindaro: « Numerisque fertur lege solutis ».

¹ Sic efferunt pari consensu editi ac mss. libri. Jubet vero Clericus ad grammaticæ leges, « Sapphus » rescribi, aut « Sapphonis ».

² De metris hymnorum aut psalmodiarum locutus est Philo ubi de Essenis sermonem instituit: Josephus autem versus in Scripturis hexametros agnoscit « antiquitatum Judaicarum » lib. 11, cap. 7. Nihil id genus legi apud Origenem usque in præsens: at apud Eusebium Cæsariensem conceptis verbis scripta leguntur isthæc « præparationis evangelicæ » lib. xi, cap. 5. MART.

— Recole prælationem in chronicon Eusebii, eaque in primis verba: « Quid perfectus Job? Quæ omnia hexametris, et pentametris versibus, ut Josephus et Origenes scribunt, apud suos composita decurrunt ». Scriptorum quoque testimonia, ex quorum sententia hic loquitur s. pater, ibi adnotantur.

³ Voces « aut ommissa », nescit Palatin. ms. qui et mox legit, « quia Hebræorum sermonem, etc. »

⁴ Iterum ignorat idem ms. hic vocem « natus ». Quod porro ait s. pater, vexillum se crucis in fronte portare, illud proprie inquit « crucis signum, quod cum odore chrismatism signamus in fronte », in baptismo, ut loquitur Justus Urgeltanus. Id ipsum notat sepe alibi, et in cap. ix, vers. 4, Ezechielis de crucis « signo quod in Christianorum frontibus pingitur ». Et Ennodius

habere schedulas, et non tam pulchros codices, quam emendatos. Utraque editio, et Septuaginta juxta Græcos ¹, in mea juxta Hebræos, in Lati-

¹ Hanc Jobi versionem Latinam ex Græco ab Hieronymo annotatam, tomo sequenti cum aliis ejusdem libris suo loco exhibemus.

² Utrumque exemplar canonis cum duodecim

num meo labore translata est. Eligat unusquisque quod vult: et studiosum me magis, quam malevolum probet ³.

aliis mss. codicibus scriptum habet « se » pro « et studiosum se magis, quam malevolum probet ». Eligat igitur unusquisque quod vult inter variantes istas lectiones. MART.

INCIPIIT

LIBER JOB ¹.

Cap. I. — Vir erat in terra Hus, nomine Job, et erat vir ille simplex, et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo: nati que sunt ei septem filii, et tres filie. Et fuit possessio ejus, septem millia ovium, et tria millia camelorum, quingenta quoque juga boum, et quingentæ asinæ, ac familia multa nimis: eratque vir ille magnus inter omnes orientales. Et ibant filii ejus, et faciebant convivium per domos, unusquisque in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas, ut comederent et biberent cum eis. Cumque in orbem transissent dies convivii, mittebat ad eos Job, et sanctificabat illos, consurgensque diluculo offerebat holocausta per singulos [Al. pro] singulis. Dicebat enim: Ne forte peccaverint filii mei, et benedixerint Deo in cordibus suis. Sic faciebat Job cunctis diebus. Quadam autem die, cum venissent filii Dei, ut assisterent coram Domino, adfuit inter eos etiam Satan. Cui dixit Dominus: Unde venis? Qui respondens, ait: Circuivi terram, et perambulavi eam. Dixitque Dominus ad eum: Numquid considerasti servum meum Job, quod non sit ei similis in terra, homo simplex, et rectus, et timens Deum, ac recedens a malo? Cui respondens Satan, ait: Numquid frustra timeat Job Deum? Quoque tu vallasti eum, ac domum ejus, universamque substantiam per circuitum, operibus manuum ejus benedixisti, et possessio illius crevit in terra? Sed extende paululum manum tuam, et tange cuncta quæ possidet, nisi in

¹ Palatino hactenus laudato ms. alterum nunc jungimus ex eadem Vaticana bibliotheca, qui olim regine Suecorum fuit, num. 7 prænotatum, sane perantiquum atque emendatum.

² Palatin. ms. cum vulgatis, « vestimenta sua».

³ Duo hic retinentur additamenta, non solum in editis libris quampluribus mss. sed etiam in exemplari canonis S. Germani, ubi scholiastes more suo criticas apposuit hujusmodi annotationes in margine: « II. non habet » sicut Domino

Job ¹, neque stultum quid contra Deum locutus est.

Cap. II. — Factum est autem, cum quædam die venissent filii Dei, et starent coram Domino, venisset quoque Satan inter eos, et staret in conspectu ejus, ut diceret Dominus ad Satan: Unde venis? Qui respondens ait: Circuivi terram, et perambulavi eam. Et dixit Dominus ad Satan: Nunquid considerasti servum meum Job, quod non sit ei similis in terra, vir simplex et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo, et adhuc retinens innocentiam? Tu autem commovisti me adversus eum, ut affligerem illum frustra. Cui respondens Satan, ait: Pellem pro pelle, et cuncta quæ habet homo, dabit pro anima sua: alioquin mitte manum tuam, et tange os ejus et carnem, et tunc videbis quod in facie tua benedixit ² tibi. Dixit ergo Dominus ad Satan: Ecce in manu tua est, verumtamen animam illius serva. Egressus igitur Satan a facie Domini, percussit Job ulcere pessimo a planta pedis usque ad verticem ejus: qui testa saniem radebat, sedens in sterquilinio. Dixit autem illi uxor sua: Adhuc tu permanes [Al. permanens tu] in simplicitate tua? Benedic Deo, et morere. Qui ait ad illam: Quasi una de stultis ³ locuta es. Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus? In omnibus his non peccavit Job labiis suis. Igitur audientes tres amici Job omne malum quod accidisset ei, venerunt singuli de loco suo, Eliphaz Themanites, et Baldad Suites, et Sophar Naamathites. Condixerant enim, ut pariter venientes visitarent eum, et consolarentur. Cumque levassent procul oculos suos, non cognoverunt, scissisque vestibus sparserunt pulverem super caput suum in cœlum. Et sederunt cum eo in terra septem diebus et septem noctibus, et nemo loquebatur ei

verbum: videbant enim dolorem esse vehementem.

POST HÆC APERUIT JOB OS SUUM ET MALEDIXIT DIEI SUO, ET LOCUTUS EST.

Cap. III. — Pereat dies in qua natus sum, et nox in qua dictum est: Conceptus est homo.

Dies illa vertatur in tenebras, non requirat eum Deus desuper, et non illustret [Al. illustretur] lumine. Obscurent cum tenebræ, et umbra [Al. umbra] mortis, occupet eum caligo, et involvatur amaritudo. Noctem illam tenebrosus turbo possideat, non computetur in diebus anni, nec numeretur in mensibus. Sit nox illa solitaria, nec laude digna: Maledicant ei qui maledicunt diei, qui parati sunt suscitare Leviathan. Obtenebrentur stelle caligine ejus: expectet lucem, et non videat, nec ortum surgentis auroræ: Quia non conclusit ostia ventris, qui portavit me, nec abstulit mala ab oculis meis. Quare non in vulva mortuus sum, egressus ex utero non statim perii? Quare exceptus genibus? Cur lactatus uberibus? Nunc enim dormiens silerem, et somno meo requiescerem: Cum regibus et consulibus terræ, qui ædificant sibi solitudines: Aut cum principibus, qui possident aurum, et replent domos suas argento:

placuit illa factum est», et deinde: « II. non habet labiis suis ». In canone Carca S. abest ultimum additamentum, « labiis suis »: in codice autem regio bibliorum extrinsecus hæc posita legitur et secunda manu. Denique codex Corbeiensis litteris uncialibus descriptus ante nonngentos annos, qui in bibliotheca S. Germani habet numerum 690, nihil retinet alienum a textu Hebraico, sed puram hic representat versionem Hieronymianam, ut nos edidimus; porro additamentum prius desumptum est ex LXX interpretibus, posterius e versu 10 capituli subsequenteris. MART.

— Illud sententiole additum, « sicut Domino placuit, ita factum est », quod hic ex Græco

interserunt nedum vulgati libri, sed et plerique omnes, quos Martian. laudat, mss. penitus ignorat ad Hebraici contextus fidem antiquiss. Palatin. sequiori autem manu in altero regine Suecorum ascribitur.

¹ Hic quoque addunt Vulgati « labiis suis », quas voces ex subsequenteris capituli versu decimo derivari perspicuum est, cum ne ipsi quidem LXX habeant. Sunt nihilominus in uno Palatino ms.

² Idem Palat. ms. cum Vulg. libris « in faciem benedicit ».

³ Eneclausus cum Vulgatis habet reginæ ms. « de stultis mulieribus »: in Hebræo tamen « mulieribus » proprie non est additum.

Aut sicut abortivum absconditum non subsistem, vel qui concepti non viderunt lucem. [Al. solem].
Ibi impii cessaverunt a tumultu, et ibi requieverunt fessi robore.
Et quondam vincit pariter sine molestia, non audierunt vocem exactoris.
Parvus et magnus tibi suot, et servus liber a domino suo.¹
Quare data est misero lux, et vita his, qui in amaritudine animæ sunt?
Qui expectant mortem, et non venit², quasi effodientes thesaurum:
Gaudenque vehementer cum invenerint sepulorum.
Viro cujus abscondita est via, et circumdedit eum Deus tenebris?
Antequam comedam, suspiro:
et tanquam imundantes aquæ, sic rugitus meus.
Quia timor, quem timebam, evenit mihi:
et quod verebar, accidit.
Nonno dissimulavi?
Nonne silui?
Nonne quievi?
Et venit super me indignatio.

RESPONDENS AUTEM ELIPHAZ THEMANITES, DIXIT:

Cap. IV. — Si coperimus loqui tibi [Al. tecum], forsitan moleste accipies, sed conceptum sermonem tenere quis possit [Al. poterit]?
Ecoe docuisti multos, et manus lassas roborasti:
Vacillantes confirmaverunt sermones tui, et genua tremantia confortasti [Al. confirmasti].
Nunc autem venit super te plaga, et defecisti:
tetigit te, et conturbatus es.
Ubi est timor tuus, fortitudo tua, patientia tua [Al. patientia tua, fortitudo tua], et perfectio viarum tuarum?
Recordare, obsecro te, quis unquam innocens perierit?

¹ Mss. Colbertinus codex Aniciensis sextam hinc loci adhibet divisionem, quam inscribit titulo « libri sexti »: quasi in plures libros partitum esset volumen Jobi. MART.

² Haud bene regin. ms. « Non inveniunt ». Satis autem curiose subsequentes duos versus, voce « thesaurum » exclusa, ita effert Palatinus:

Aut quando recti deleti sunt [Al. sint]?
Quin potius vidi eos, qui operantur iniquitatem, et seminant dolores, et metunt eos,
Flante Deo, perisse,
et spiritu ire ejus³ esse consumptos:
Rugitus leonis, et vox leonæ,
et dentes catulorum leonum contriti sunt.
Tigris perit, eo quod non haberet prædam,
et catuli leonis dissipati sunt.
Porro ad me dictum est verbum absconditum,
et quasi fortive suscepit auris mea venas surri ejus.

In horrore visionis nocturnæ, quando solet sopor occupare homines:
Pavor tenuit me, et tremor,
et omnia oesa mea perterrita sunt:
Et cum spiritus, me præsenste, transiret,
inhorrerunt pili carnis meæ.
Stetit quidam, cujus non agnoscebam vultum,
imago coram oculis meis,
et vocem quasi aure lenis audivi.
Nunquid homo, Dei comparatione justificabitur,
Aut factore suo purior erit vir?
Ecoe qui serviunt ei, non sunt stabiles:
et in Angelis suis reperit pravitatem:
Quanto magis hi qui habitant domos luteas,
qui terrenum habent fundamentum,
consumentur velut a tineæ?
De mane usque ad vesperam succidentur:
et quia nullus intelligit, in æternum peribunt.
Qui autem reliqui fuerint, auferentur ex eis:
moriuntur, et non in sapientia.

Cap. V. — Voce ergo, si est qui tibi respondeat, et ad aliquem sanctorum convertere.

Vere stultum interfecit iracundia,
et parvulum occidit invidia.
Ego vidi stultum firma radice,
et maledixi pulchritudini ejus statim,
Longe fient filii ejus a salute,
et contarentur in porta, et non erit qui eruat.
Cujus messem famelicus comedet,
et ipsum rapiet armatus,
et ebibent sitientes divitias ejus.
Nihil in terra sine causa fit,

³ Quasi qui effodientes gaudent vehementer, etc. » Et est tamen in Hebræo מַבְרַחִים quod nomen, sin minus fortasse « thesaurum », certe reconditum aliquid occultatum que sonat.
⁴ In eodem ms. « oris ejus », pro « ira » legitur », dissentiente Hebræo textu.

et de humo non oritur dolor.
Homo ad laborem nascitur, et avis ad volatum.
Quamobrem ego deprecabor Dominum, et ad Deum ponam eloquium meum:
Qui facit magna et inscrutabilia, et mirabilia absque numero:
Qui dat pluviam super faciem terræ, et irrigat aquis universa:
Qui ponit humiles in sublimi, et moerentes erigit sospitate:
Qui dissipat cogitationes malignorum, ne possint implere manus eorum quod Ceperant:
Qui apprehendit sapientes in astutia eorum, et consilium pravorum dissipat:
Per diem incurrit tenebras, et quasi in nocte sic palpabunt in meridie.
Porro saluum faciet [Vulg. interserunt egenum] a gladio oris eorum¹
et de manu violenti pauperem.
Et erit egeno spes, iniquitas autem contrahet os suum.
Beatus homo, qui corripitur a Deo: increpationem ergo Domini ne reprobes:
Quia ipse vulnerat, et medetur:
percutit, et manus ejus sanabunt.
In sex tribulationibus liberabit te, et in septima non tanget te malum.
In fame eruet te de morte²
et in bello de manu gladii.
A flagello linguæ absconderis,

¹ Regius codex addidit « egenum », quod abest in Hebræo, ut et in canone S. Germani, et aliis mss. codicibus melioris notæ. MART.

² Verba « de morte, et in bello » antiquarii occidantia desiderantur, quem ejusdem « de » vocula recursus deceperit.

³ Idem ms. « quasi arena », pro « herba », haud vere.

⁴ Quidam Vulgati libri addunt « itritio », et vero est in Hebræo כְּעֵלֶיךָ.

⁵ Quod habet hic Palatin. ms. « dolo » pro « dolore », antiquarii culpas tribuo, nisi si quis de industria eam vocem mutaverit criticus, qui observavit apud LXX אֲלֵמָה verba hæc dici, id est, « mala », non « dolore plena ». Hebr. vocat « absorptia ».

⁶ Post ista insertus legitur in utroque exemplari canonis sequens versiculus: « Anima enim esuriens etiam amara dulcia esse videtur ». Quæ verba emendator codicis San-Germanensis

et non timebis calamitatem cum venerit.
In vastitate et fame ridebis,
et bestias [Al. bestiam] terræ non formidabis.
Sed cum lapidibus regionum pactum tuum, et bestias terræ pacificæ erunt tibi.
Et scies quod pacem habeat tabernaculum tuum, et visitans speciem tuam, non peccabis.
Scies quoque quoniam multiplex erit semen tuum, et progenies tua quasi herba terræ³:
Ingredieris in abundantia sepulcrum, sicut inferitur acervus in tempore suo⁴.
Ecoe, hoc, ut investigamus, ita est:
quod auditum, mente pertracta.

RESPONDENS AUTEM JOB DIXIT:

Cap. VI. — Utinam appenderentur peccata mea, quibus iram merui:
et calamitas, quam patior, in statera, quasi arena maris hæc gravior appareret:
Unde, et verba mea dolore⁵ sunt plena:
quia sagitta Domini in me sunt:
Quarum indignatio obibat spiritum meum, et terrores Domini militant contra me.
Nunquid rugiet onager cum habuerit herbam?
Aut mugiet bos cum ante præsepe plenum steterit?
Aut poterit comedi insulsum, quod non sale conditum?
Aut potest aliquis gustare, quod gustum affert mortem⁶?

litura delevit. Huc translata videtur e capite xxvii Proverbiorum, quia vers. 7 eadem sententia posita reperitur: « Et anima esuriens etiam amarum pro dulci sumet ». Veteres bibliorum concordantiam moment jam dictum versiculum exstare, Job vi, 6. MART.

— Verba textus בְּרוּרֵי הַלֶּחֶם, se legisse aliter s. pater, id est, בְּרוּרֵי לֶחֶם, notat hac ipsa interpretatione sua, « affert mortem ». Hebræa vero lectio tametsi varie ab interpretibus redditur, ac sunt qui « chalamuth » velint « albumen ovi » significare: fere tamen exponitur concinnioris sensu de saliva dormientis: nam « chalamoth » proprie « somnia » interpretantur. Atque hæc quidem sententia exsurget: « Aut potest aliquis gustare salivam somniorum », id est, « salivam cum dormit ». Porro e nostris mss. subjungit Palatinus eum versiculum: « Anima enim esuriens etiam amara dulcia esse videtur », quem et Martian. in uno alteroque e suis invenit, mo-

Quæ prius tangere nolebat anima mea,
nunc præ angustia, cibi mei sunt.
Quis det, ut veniat petitio mea:
et quod exspecto, tribuat mihi Deus?
Et qui coepit, ipse me conterat?
Solvat manum suam, et succidat me?
Et hæc mihi sit consolatio,
ut affligens me dolore, non parcat,
nec contradicam sermonibus Sancti.
Quæ est enim fortitudo mea, ut sustineam?
Aut quis finis meus, ut patienter agam?
Nec fortitudo lapidum fortitudo mea,
nec caro mea ænea [Al. ærea] est.
Ecce, non est auxilium mihi in me,
et necessarii quoque mei recesserunt a me.
Qui tollit ab amico suo misericordiam,
timorem Domini derelinquit.
Fratres mei præterierunt a me,
sicut torrens qui raptim transit in convallibus.
Qui timent pruina, irruet super eos nix,
tempore, quo fuerint dissipati, peribunt:
et ut incaluerit [Al. incaluerint], solventur de
loco suo.
Involute sunt semite gressum eorum:
ambulabunt in vacuum, et peribunt.
Considerate semitas Thoma [Al. Thoman], itinera
Saba [Al. Sabain],
et expectate [Al. spectate] paulisper.
Confusi sunt, quia speraverunt [Al. speravi],
venerunt quoque usque ad me, et pudore con-
perli sunt.
Nunc venistis:
et modo videntes plagam meam, timetis.
Nunquid dixi: Afferte mihi,
et de substantia vestra donate mihi?
Vel; Liberato me de manu hostis,
et de manu robustorum eruite me?
Docete me, et ego tacebo:
et si quid forte ignoravi, instruite me.
Quare detraxistis sermonibus veritatis,
cum o vobis nullus sit qui possit arguere [Al.
add. me]?Ad increpandum tantum eloquia concinnatis,
et in ventum verba profertis.
Super pupillum irruitis,
et subvertete nitimini amicum vestrum.

nueratque ex cap. xxvii, vers. 7 Proverbiorum
desumptum esse, hucque translatum; tametsi
bibliorum concordantie pro genuino hujus apud
Johannem loci laudent.

¹ Regine ms. « ad vesperam », quam vocem

Verumtamen quod copistis, explete:
præbete aurem, et videte an mentiar.
Respondete, obsecro, absque contentione:
et loquentes id quod justum est, judicate.
Et non invenietis in lingua mea iniquitatem,
nec in faucibus meis stultitia personabit.
Cap. VII. — Militia est vita hominis super ter-
ram:
et sicut dies mercenarii dies ejus.
Sicut servus desiderat umbram,
et sicut mercenarius præstolatur finem operis
sui:
Sic et ego habui menses vacuos,
et noctes laboriosas enumeravi mihi.
Si dormiero, dico [Al. dicam]: Quando consur-
gam?
Et rursus expectabo vesperam¹,
et replebor doloribus usque ad tenebras.
Induta est caro mea putredine et sordibus pul-
veris,
cutis mea aruit, et contracta est.
Dies mei velocius transierunt quam a texente te-
la succiditur,
et consumpti sunt absque ulla spe.
Memento quia ventus est vita mea,
et non revertetur oculus meus, ut videat bona.
Nec aspiciet me visus hominis:
oculi tui in me, et non subsistam.
Sicut consumitur² nubes, et pertransit:
sic qui descendit ad inferos, non ascendet.
Nec revertetur ultra in domum suam,
neque cognosceat eum amplius locus ejus.
Quapropter et ego non parcam ori meo,
loquar in tribulatione spiritus mei:
confulabor eum amaritudine³ anime meæ.
Nunquid mare sum ego, aut cætus,
quia circumdedisti me carcere?
Si dixero: Consolabitur me lectulus meus,
et revelabor loquens mecum in stratu meo:
Terrebus me per somnia,
et per visiones horrore contectus.
Quam ob rem elegit suspendium anima mea,
et mortem ossa mea.
Desperavi, nequaquam ultra jam vivam:
parce mihi, nihil enim sunt dies mei.
Quid est homo, quia magnificas eum?

mox ipse Palatin. præfert pro « ad tenebras ».
² Haud bene ad seriem contextus et mss. fidem
legerat Martian. « si consumitur ». Mox habet
regin. ms. « descendit » pro « descendit ».
³ Codex Palatin. « confabular in amaritudine ».

Aut quia ponis [Al. quid appones] erga eum¹
cor tuum?
Visitas eum diluculo,
et subito probas illum:
Usquequo non parcis mihi,
nec dimittis me ut glutiam salivam meam?
Peccavi, quid faciam tibi, o custos hominum?
Quaro posuisti me contrarium tibi,
et factus sum mihi metipsum gravis?
Cur non tollis peccatum meum,
et quare non auferis iniquitatem meam?
Ecce nunc in pulvere dormiam:
Et si mane me quesieris, non subsistam.

RESPONDENS AUTEM BALDAD SUITES, DIXIT:

Cap. VIII. — Usquequo loqueris talia,
et spiritus multiplex sormones oris tui?
Nunquid Deus supplantat iudicium:
et omnipotens subvertit quod justum est?
Etiam si filii tui peccaverunt ei,
et dimisit eos in manu iniquitatis suæ:
Tu tamen si diluculo consurrexeris ad Deum,
et Omnipotentem fueris deprecatus:
Si mundus et rectus incesseris²,
statim evigilabit ad te,
et pacatum reddet habitaculum justitiæ tuæ:
In tantum, ut priora tua fuerint parva,
et novissima tua multiplicentur nimis.
Interroga³ enim generationem pristinam,
et diligenter investiga patrum memoriam:
(hesterni quippe sumus, et ignoramus quoniam
sicut umbra dies nostri sunt super terram.)
Et ipsi docebunt te:
loquentur tibi, et de corde suo proferent elo-
quia.
Nunquid vivere potest scirpus absque humore:

¹ Idem ms. « ponis circa eum »: et paulo post
« non parcis mihi, nec dimittis mihi, ut etc. »

² Iterum amanuensis sive incuria, sive perversa
cura in Palatin. ms. solidus iste versiculus: « Si
mundus et rectus incesseris », desideratur. Vulg.
autem libri « inaccesserit » legunt.

³ Regine ms. « interrogavi », moxque cohæ-
renter, « investigavi »: haud vere.

⁴ Hebraice חַי אֲחִי, seu « achou », quod
Hieronymus Genes. xli, 48 « loca palustria » in-
terpretatur: hic autem « biblum » vertit juxta
fidem utriusque exemplaris canonis Hebraice ve-
ritatis. Septuaginta cum « ahi » legisset in libro
Geneseos, « pratium » hoc loco interpretati sunt.

aut crescere⁴ biblus sine aqua:
Cum adhuc sit in [Al. adhæsit in] flore, nec car-
patur manu,
ante omnes herbas arescit:
Sic vis omnium qui obliviscuntur Deum,
et spes hypocritæ peribit:
Non ei placebit recordia sua,
et sicut tela aranearum fiducia ejus.
Innitetur super domum suam, et non stabit:
fulciet eam, et non consurgit:
Humectus videtur antequam veniat sol,
et in ortu suo germen ejus egreditur [Al. egre-
diatur].
Super acervum petrarum radices ejus densabun-
tur:
et inter lapides commorabitur.
Si absorberit eum de loco suo,
negabit eum, et dicit: Non novi [Al. vidi] te.
Hæc est enim lætitia ejus,
ut rursus [Al. sursum] de terra alii germinen-
tur.
Deus non proficiet simploem,
nec porriget [Al. porrigit] manum malignis:
Donec impleatur risu os tuum,
et labia tua júbilo.
Qui oderunt te, induentur confusione:
et tabernaculum impiorum non subsistet.

ET RESPONDENS⁵, AIT:

Cap. IX. — Vere scio quod ita sit,
et quod non justificetur homo compositus [Al.
comparatus] Deo.
Si voluerit contendere eum eo,
non poterit ei respondere unum pro mille.
Sapiens corde est, et fortis robore:
quis restitit [Al. resistit] ei, et pacem habuit?

De « ahu » vero iterum audiendus Hieronymus
in « quest. Hebraicis »: « Bis, inquit, in Genesi
scriptum est « achi », et neque Græcus sermo
est, nec Latinus. Sed et Hebræus ipse corruptus
est: dicitur enim « in ahu », hoc est « in palu-
de ». Sed quia var littera apud Hebræos, et ideo
similes sunt, et magnitudine differant: pro « ahu
achi » Septuaginta interpretes transtulerunt, et
secundum consuetudinem suam ad exprimentam
duplicem aspirationem veteri in Hebræo, χ Græ-
cam litteram copulaverunt ». MART.
⁵ Addit regin. mss. « Job » nomen, quod et in
Hebraico exemplari hic resonat.

Qui transtulit montes, et nescierunt
hi quos subvertit in furore suo :
Qui commovet [Al. commovit] terram de loco suo,
et columnæ ejus concutiuntur :
Qui præcipit soli, et non oritur [Al. oriatur],
et stellas claudit quasi sub signaculo :
Qui extendit caelos solus,
et graditur super fluctus maris :
Qui facit Arcturum, et Oriona, et Hyadas,
et interiora austri :
Qui facit magna, et incomprehensibilia,
et mirabilia, quorum non est numerus.
Si venerit ad me, non videbo : si aberit, non
intelligam eum :
Si repente interroget, quis respondebit ei ?
Vel quis dicere potest : Cur [Al. add. ita] facis ?
Deus, cujus nemo ira resistere potest,
et sub quo curvantur [Al. turbantur] qui por-
tant orbem.
Quantus ergo sum ego, qui respondeam ei,
et loquar verbis meis cum eo ?
Qui etiam si habuero quidpiam justum, non res-
pondebo,
sed meum iudicem deprecabor ;
et cum invocantem exaudierit me,
non credo quod audierit [Al. exaudierit] vocem
meam.
In turbine enim conteret me,
et multiplicabit vulnera mea etiam sine causa.
Non concedit requiescere spiritum meum,
et implet me amaritudinibus.
Si fortitudo quæritur, robustissimus est :
si æquitas iudicii, nemo pro me audet testimo-
nium dicere :
Si justificare me voluero, os meum condemnavit
me :
si innocentem ostendere, pravum me compro-
babit :
Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit ani-
ma mea,
et tædebit me vitæ meæ.
Unum est quod locutus sum,
et innocenter et impium ipse consumit.
Si flagellat, occidat semel,
et non de penis innocentium rideat.
Terra data est in manu [Al. manus] impii,
vultum iudicium ejus operit.
Quod si non ille est, quis ergo est ?
Dies mei velociores fuerunt cursore :

¹ Canon Carcassanensis, « et tu vides » ? Idem post septem versus, « et fecerunt me totum in gyro » ? MART.

fugerunt, et non viderunt bonum :
Pertransierunt quasi naves poma portantes,
sicut aquila volans ad escam.
Cum dixero : Nequaquam ita loquar :
commuto faciem meam, et dolore torqueor.
Verèbar omnia opera mea,
sciens quod non parceres delinquenti.
Si autem et sic impius sum,
quare frustra laboravi ?
Si lotus fuero quasi aquis nivis,
et fulserint velut mundissimæ manus meæ :
Tamen sordibus intinges me,
et abominabuntur me vestimenta mea.
Neque enim viro qui similis mei est, respondebo :
nec qui mecum in iudicio ex æquo possit au-
diri.
Non est qui utrumque valeat arguere,
et ponere manum suam in ambobus.
Auferrat a me virgam suam,
et pavor ejus non me terreat.
Loquar, et non timebo eum :
neque enim possum metuens respondere.
Cap. X. — Tædet animam meam vitæ meæ,
dimittam adversum me eloquium meum,
loquar in amaritudine animæ meæ.
Dicam Deo : Noli me condemnare :
indica mihi cur me ita iudices ?
Nunquid bonum tibi videtur, si calumniaris [Al.
add. me],
et opprimas me opus manuum tuarum,
et consilium impiorum adjuves ?
Nunquid oculi carni tibi sunt ?
Aut sicut videt homo, et tu videbis ¹ [Al. vides] ?
Nunquid sicut dies hominis dies tui,
et anni tui sicut humana sunt tempora,
Ut quæras iniquitatem meam,
et peccatum meum scruteris ?
Et scias quia nihil impium fecerim,
cum sit nemo qui de manu tua possit eruere
[Al. evadere].
Manus tuæ plasmaverunt me,
et fecerunt me totum in circuitu [Al. gyro] :
et sic repente præcipitas me ?
Memento, quæso, quod sicut lutum feceris me,
et in pulverem reduces me.
Nonne sicut lac mulsisti me,
et sicut caseum me coagulasti ?
Pelle et carnibus vestisti me,
et ossibus et nervis compegisti me :

Vitam et misericordiam tribuisti mihi, et visitatio
tua custodivit spiritum meum.
Licet hæc celes in corde tuo,
tamen scio quia universorum memineris.
Si peccavi, et ad horam peperisti mihi :
cur ab iniquitate mea mundum me esse non
pateris ?
Et si impius fuero, vae mihi est :
et si justus, non lavabo caput,
saturatus afflictione et miseria.
Et propter superbiam quasi leenam capies me,
reversusque mirabiliter me crucias.
Instauras testes tuos contra me,
et multiplicas iram tuam adversus me,
et pœnæ militant in me.
Quare de vulva odixisti me ?
Qui utinam consumptus essem,
ne oculus me [Al. meus] videret.
Fuissem quasi non essem,
de utero translatus ad tumulum.
Nunquid non paucitas dierum meorum finietur
brevis ?
Dimitte ergo me, ut plangam paululum
dolorem meum :
Antequam vadam, et non revertar ad terram te-
nebrosam,
et operam mortis caligine :
Terram miseriæ et tenebrarum,
ubi umbra mortis ¹ et nullus ordo,
Et sempiternus horror inhabitans [Al. inhabi-
tat].

RESPONDENS AUTEM SOPHAR NAAMATHITES, DIXIT :

Cap. XI. — Nunquid qui multa loquitur, non et
audiet ?
Aut vir verbosus justificabitur ?
Tibi soli tacebunt homines ?
Et cum cæteros irriseris, a nullo confutaberis ?
Dixisti enim : Purus est sermo meus,
et mundus sum in conspectu tuo.
Atque utinam Deus loqueretur tecum,
et aperiet labia sua tibi.
Ut ostenderet tibi secreta sapientiæ,
et quod multiplex esset lex ejus :
Et intelligeres quod multo minor exigaris a Deo
[Al. ab eo].

¹ Palatin. ms. « sub umbra mortis ».

² Contrario sensu cum negandi particula in
regine ms. legitur, « quæ non est in manu tua ».

quam meretur iniquitas tua.
Forsthan vestigia Dei comprehendens,
et usque ad perfectum Omnipotentem reperies ?
[h. Nunquid] vestigia Dei comprehendens, aut
usque ad perfectum Omnipotentem reperies ?
Excelsior caelo est et quid facies ?
Profundior inferno, et unde cognoscas ?
Longior terra mensura ejus,
et latior mari.
Si subverterit omnia, vel in unum coarctaverit,
quis contradicet ei ?
Ipse enim novit hominum vanitatem ;
et videns iniquitatem, nonne considerat ?
Vir vanus in superbiam erigitur,
et tanquam pullum onagri se liberum natum
putat.
Tu autem firmasti cor tuum,
et expandisti ad eum manus tuas.
Si iniquitatem, quæ est in manu tua ², abstule-
ris a te.
Et non manserit in tabernaculo tuo iniustitia :
Tunc levare poteris faciem tuam absque macula,
et eris stabilis, et non timebis.
Miseriæ quoque oblivisceris,
et quasi aquarum quæ præterierunt, recorda-
beris.
Et quasi meridians [Al. medianus] fulgor con-
surget tibi ad vespem,
et cum te consumptum putaveris, orietur ut
lucifer.
Et habebis fiduciam, proposita tibi spe,
et defossus securus dormies.
Requiesces, et non erit qui te exterret :
et deprecabuntur faciem tuam plurimi.
Oculi autem impiorum deficient,
et cæcugium peribit ab eis,
et spes eorum abominatio animæ.

RESPONDENS AUTEM JOB, DIXIT :

Cap. XII. — Ergo vos estis soli homines,
et vobiscum morietur ³ sapientia :
Et mihi est cor, sicut et vobis,
nec inferior vestri sum :
quis enim hæc, quæ nostis, ignorat ?
Qui deridetur ab amico suo sicut ego,
invocabit Deum et exaudiet [Al. exaudit] eum :

Omniino perperam.

³ Idem ms. « morabitur » : Hebr. tamen, וְיָמִיתָ
dissentiente.

deridetur enim justi simplicitas.
Lampas contempta apud cogitationes divinum,
parata ad tempus statutum [Al. constitutum].
Abundant tabernacula prædonum,
et audacter provocant Deum,
cum ipse dederit omnia in manibus eorum.
Nimirum interroga jumenta, et docebunt te:
et volatilia cœli, et indicabunt tibi.
Loquere terræ, et respondebit tibi,
et narrabunt tibi pieces maris.
Quis ignorat quod omnia hæc manus Domini fecerit?
In cujus manu anima omnis viventis,
et spiritus universæ carnis hominis.
Nonne auris verba dijudicat,
et fauces comedentis, saporem?
In antiquis est sapientia,
et in multo tempore prudentia.
Apud ipsum est sapientia et fortitudo,
ipse habet consilium et intelligentiam.
Si destruxerit, nemo est qui ædificet:
et si incluserit hominem, nullus est qui aperiat.
Si continuerit aquas, omnia siccabuntur:
et si emisit eas, subvertent terram.
Apud ipsum est fortitudo et sapientia * [h. lex]:
ipse novit et decipientem,
et eum qui decipitur,
Adducit consiliarios in stultum finem,
et iudices in stuporem.
Balteum regum dissolvit,
et præcingit fune renos eorum:
Ducit sacerdotes inglorios,
et optimates supplantat:
Commutat labium veracium,
et doctrinam senum auferens,
Effundit despectionem super principes,
eos, qui oppressi fuerant, relevans.
Qui revelat profunda de tenebris,
et producit in lucem umbra [Al. umbras] mortis.
Qui multiplicat gentes et perdit eas,
et subversa in integrum restituit [Al. restituit];
Qui immutat cor principum populi terræ,
et decipit eos ut frustra incedant per invium:

* Intererit Palatinus ms. « tibi », quæ vox in Hebræo quoque textu sonat: תִּי.

* Verbum Hebraicum תְּרוּסָה « thusia » multifariam interpretatur Hieronymus. Nam aliquando in « sapientiam » et in « prudentiam » vertit, ut hoc loco Jobi, et infra cap. xxvi, 6 vel 3 in Vulgata Latina. Interdum « salutem » transtulit,

Palpabunt quasi in tenebris, et non in luce,
et errare eos faciet quasi ebrios [h. ebrium].
Cap. XIII. — Ecce omnia [Al. add. hæc] vidi
oculus meus,
et audivit auris mea, et intellexi singula,
Secundum scientiam vestram et ego novi:
nec inferior vestri sum:
Sed tamen ad Omnipotentem loquar,
et disputare cum Deo cupio:
Prius vos ostendens fabricatores mendacii,
et cultores perversorum dogmatum.
Atque utinam taceretis,
ut putaremini esse [Al. putarentur inter se] sapientes.
Audite ergo correptiones meas,
et iudicium laborum meorum attendite.
Nunquid Deus indiget vestro mendacio,
ut pro illo loquamini dolos?
Nunquid faciem ejus accepistis [Al. accepistis],
et pro Deo iudicare nitimini?
Aut placebit ei quem celare [Al. celari] nihil potest?
Aut decipietur, ut homo, vestris fraudulentis?
Ipse vos arguet,
quoniam in abscondito faciem ejus accepistis.
Statim ut se commoverit, turbabit vos,
et terror ejus irruet super vos.
Memoria vestra comparabitur cineri,
et redigentur in lutum cervices vestre.
Tacet paulisper, ut loquar
quodcumque [Al. quæcumque] mihi mens suggesterit [Al. suggerit].
Quare lacerō carnes meas dentibus meis,
et animam meam porto in manibus meis?
Etiam si occiderit me, in ipso sperabo:
verumtamen vias meas in conspectu ejus arguam
[Al. tac. arguam].
Et ipse erit salvator meus:
non enim veniet in conspectu ejus omnis hypocrisis.
Audite sermonem meum,
et ænigmata percipite auribus vestris.
Si fuero iudicatus,

« justitiam » et « æquitatem. Legem » denique interpretatur supra cap. xi, 14, in Vulg. 6: « Et quod multiplex esset lex ejus ». Itaque scholiastes mutuari potuit ab ipso Hieronymo adnotationem presentem: vel ab Hebraeorum doctoribus, qui « thusia » significare volunt, « sapientiam legem », ac « fortitudinem ». MANR.

scio quod justus inveniar.
Quis est qui iudicetur mecum? Veniat in iudicio!
[h. non habet: Veniat in iudicio].
Quare tacens consumor?
Duo tantum ne facias mihi,
et tunc a facie tua non abscondar:
Manum tuam longe fac a me,
et formido tua non me terreat.
Voca me, et [Al. add. ego] respondebo tibi:
aut certe loquar, et tu responde mihi.
Quantas habeo iniquitates et peccata?
Scelera mea et delicta ostende mihi.
Cur faciem tuam abscondis,
et arbitraris me inimicum tuum?
Contra folium, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam,
et stipulam siccam persequeris:
Scribis enim contra me amaritudines,
et consumero me vis peccatis [h. et hereditare facies me peccata] adolescentiæ meæ.
Posuisti in nervo pedem meum,
et observasti omnes semitas meas,
et vestigia pedum meorum considerasti:
Qui quasi putredo consumendus sum,
et quasi vestimentum quod comeditur a tineâ.
Cap. XIV. — Homo natus de muliere,
brevis vivens tempore, repletur multis miseriis,
Qui quasi flos egreditur et conteritur,
et fugit [Al. fugiet] velut umbra, et nunquam in eodem statu permanet.
Et dignum ducis super hujusmodi aperire oculos tuos, et adducere eum tecum in iudicium?
Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine?
Nonne tu qui solus es?
Breves dies hominis sunt,
numerus mensium ejus apud te est:
constituisti terminos ejus, qui præteriri non poterunt.
Recede paululum ab eo, ut quiescat,
donec optata veniat, quasi [Al. sicut] mercena-

* Codex Colbertinus Aniciensis, et alter majoris monasterii prope Turones habent solummodo « veniat »; aliquot alii veteres addebant prima manu, « in iudicio », sed expunctum est ab emendatoribus. Exemplaria canonis secuti sumus, ut par erat. MANR.

— Equidem verba, « veniat in iudicio », quemadmodum a scholiaste notatum est, Hebr. textus nescit. In nostris quoque mss. ut et in Vulgatis libris unum « veniat », verbum reperire

rii dies ejus.
Lignum habet spem:
si præcisum fuerit, rursus virescit,
et rami ejus pullulant.
Si senuerit in terra radix ejus,
et in pulvere mortuus fuerit truncus illius,
Ad odorem aquæ germinabit,
et faciet comam quasi cum primum plantatum est:
Homo vero cum mortuus fuerit,
et nudatus atque consumptus, ubi quæso est?
Quomodo si ceciderit aquæ de mari,
et fluvius vacuofactus arescat:
Sic homo cum dormierit, non resurget,
donec atteratur cælum, non evigilabit,
nec consurget de somno suo.
Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me,
et abscondas me, donec pertranseat furor tuus,
et constituas mihi tempus, in quo recorderis mei?
Putasne mortuus homo rursus vivat?
Concis diebus, quibus nunc milito,
expecto donec veniat immutatio mea.
Vocabis me, et ego respondebo tibi:
operi manuum tuarum porriges dexteram:
Tu quidem gressus meos dinumerasti,
sed parces [Al. parce] peccatis meis.
Signasti quasi in sacco delicta mea,
sed curasti iniquitatem meam.
Mons cadens defuit,
et saxum transfertur de loco suo.
Lapides excavant aquæ,
et alluvione paulatim terra consumitur:
et hominem ergo similiter perdes.
Roborasti eum paululum ut in perpetuum transeiret:
immutabis faciem ejus, et emittes [Al. ut emittas] eum.
Sive nobiles fuerint filii ejus,
sive ignobiles, non intelligit.
Attamen caro ejus dum vivet dolebit,

est. Regine autem codex in his quoque variat, « quis est qui iudicet me cum veniat... quare, etc. »

* Ms. regin. « adducere eum in iudicio », exclusa « tecum » voce, quæ tamen in archetypo resonat.

* Legit Palat. ms. « donec recorderis mei », et mox « vivet » pro « vivat »: denique verbum « expecto » prætermittit.

et anima illius super semetipso [Al. semetipsum] lugabit.

RESPONDENS AUTEM ELIPHAZ THEMANTIS, DIXIT:

Cap. XV. — Nunquid sapiens respondebit quas inventum loquens, et implebit ardore stomachum suum?

Arguit verbis eum qui non est aequalis tibi [Al. tui], et loqueris quod tibi non expedit.

Quantam in te est, evacuasti timorem, et tulisti preces coram Deo.

Docuit enim iniquitas tua [Al. tac. tua] os tuum, et imitatis linguam [Al. verba] blasphemantium.

Condemnabit te os tuum, et non ego:

et labia tua respondebant tibi.

Nunquid primus homo tu natus es,

et ante colles formatus?

Nunquid consilium Dei audisti,

et inferior te erit ejus sapientia?

Quid nosti quod ignoremus?

Quid intelligis quod nesciamus?

Et senes et antiqui sunt in nobis, multo [Al. multi] vetustiores quam patres tui.

Nunquid grande est ut consoletur te Deus?

Sed verba tua prava hoc prohibent.

Quid te elevat cor tuum, et quasi magna cogitans, attonitos habes oculos?

Quid tumet contra Deum spiritus tuus, ut proferas de ore tuo hujusmodi sermones?

Quid est homo, ut immaculatus sit, et ut justus appareat natus de muliere?

Ecce inter sanctos ejus nemo immutabilis,

et cæli non sunt mundi in conspectu ejus.

Quanto magis abominabilis et inutilis homo, qui bibit quasi aquas iniquitatem!

Ostendam tibi, audi me:¹ quod vidi, narrabo tibi.

Sapientes confitentur,

et non abscondunt patres suos.

Quibus solis data est terra,

et non transiit alienus per eos.

Cunctis diebus suis impius superbit, et numerus annorum incertus est tyrannidis ejus.

Sonitus terroris semper in auribus illius:

et cum pax sit, ille [Al. add. semper] insidias suspicatur.

Non credit quod reverti possit de tenebris ad lucem², circumspiciens undique gladium.

Cum se moverit ad querendum panem, novit quod paratus sit in manu ejus tenebrarum dies.

Terrebit eum tribulatio, et angustia vallabit eum, sicut regem qui preparatur ad prælium.

Telendit enim adversus Deum manum suam, et contra Omnipotentem roboratus est.

Cucurrit adversus eum erecto collo, et pingui cervice armatus est.

Operuit faciem ejus crassitudo, et de lateribus ejus arvina dependet.

Habitabit in civitatibus desolatis, et in domibus desertis, quæ in tumulos sunt redactæ.

Non ditabitur, nec perseverabit substantia ejus, nec mittet in terra radicem suam.

Non recedet de tenebris: ramos ejus arefaciet flamma, et auferetur spiritus oris sui.

Non credat frustra errore deceptus, quod aliquo pretio redimendus sit.

Antequam dies ejus impleantur, peribit: et manus ejus arescent.

Lædetur quasi vinea in primo flore botrus ejus, et quasi oliva projiciens [Al. projicient] florem suum.

Congregatio enim hypocritæ sterilis, et ignis devorabit tabernacula eorum, qui munera libenter accipiunt.

Conceptit dolorem, et peperit iniquitatem, et uterus ejus præparat dolos.

RESPONDENS AUTEM JOB, DIXIT:

Cap. XVI. — Audivi frequenter talia, consolatores onerosi omnes vos estis.

Nunquid habebunt finem verba ventosa?

Aut aliquid tibi molestum est si loquaris?

Poteram et ego similia vestri loqui: atque utinam esset anima vestra pro anima mea:

¹ Voces « ad lucem », quæ neque in Hebræo sunt textu, omnium optime Palatin. ms. tacet.

Consolaret et ego vos sermonibus, et moverem caput meum super vos.

Roborarem vos ore meo:

et moverem labia mea, quasi parens vobis.

Sed quid agam?

Si locutus fuero, non quiescet dolor meus: et si tacuero, non recedet a me.

Nunc autem oppressit me dolor meus:

et in nihilum redacti sunt omnes artus mei¹.

Rugæ meæ testimonium dicunt contra me, et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam contradicens mihi.

Collegit furorem suum in me, et comminans mihi, infremuit contra me dentibus suis:

hostis meus terribilibus oculis me intuitus est.

Aperuerunt super me ora sua, exprobrantes percusserunt maxillam meam, satiati sunt penis meis.

Conclusit me Deus apud iniquum, et manibus impiorum me tradidit.

Erge ille quondam² opulentus, repente contritus sum?

Tenuit cervicem meam, et confregit me, et posuit me sibi quasi in signum.

Circumdedit me lanceis suis, convulserunt lumbos meos, et non pepercit, et effudit in terra viscera mea [h. fel meum].

Concidit me vulnere super vulnus, irruit in me quasi gigas.

Saccum consui super cutem meam, et operui cinere carnem meam.

Facies mea intumuit a fletu, et palpebræ meæ caligaverunt.

Hæc passus sum absque iniquitate manus meæ, cum haberem mundas ad Deum preces.

Terra, ne operias sanguinem meum, neque inveniat locum in te latendi clamor meus.

Ecco enim in celo testis meus, et conscius meus in excelsis.

Verbosi mei amici³, ad Deum stillat oculus meus.

¹ In Palatino ms. « gressus » pro « artus » legitur, quæ quidem lectio incongrua ipsa non est.

² Nostri omnes mss. cum Vulgatis quoque libris: « Ego ille quondam, etc. »

³ Addit Palatin. ms. « mei » iterum. In fine legit « semitam quam non revertar, ambulabo ».

⁴ Huc in canone San-Germanensi transtule-

Atque utinam sic judicaretur [Al. judicaretur] vir cum Deo, quomodo judicaretur filius hominis cum collega suo.

Ecce enim breves [Al. brevij] anni transeunt, et semitam, per quam non revertar, ambulabo.

Cap. XVII. — Spiritus meus attenuabitur, dies mei breviabuntur, et solum mihi superest sepulcrum.

Non peccavi, et in amaritudinibus moratur oculus meus.

Libera me, Domine, et pone me juxta te, et ejusvis manus pugnet contra me.

Cor eorum longe fecisti a disciplina, propterea non exaltabuntur.

Prædam pollicetur sociis, et oculi filiorum ejus deficient.

Posuit me quasi in proverbium vulgi, et exemplum sum coram eis⁴.

Caligavit [Al. caliginavit] ab indignatione oculus meus,

et membra mea quasi in nihilum redacta sunt.

Stupebunt justi [Al. injusti] super hoc, et innocens contra hypocritam suscitabitur.

Et tenebit justus viam suam, et mundis [Al. mundis] manibus addet fortitudinem.

Igitur vos omnes converlimini, et venite, et non inveniam in vobis ullum sapientem.

Dies mei transierunt; cogitationes meæ dissipatæ sunt, torquentes cor meum.

Noctem verterunt in diem, et rursum post tenebras spero lucem.

Si sustinero, infernus domus mea est, in tenebris stravi lectulum meum.

Putredini dixi: Pater meus es, mater mea et soror mea, vermibus.

Ubi est ergo nunc præstolatio mea, et patientiam meam quis considerat?

In profundissimum infernum descendant omnia mea:

putasne, saltem ibi erit requies mihi?

runt exscriptores primum versiculum capituli 30 sequentis: « Nunc autem derident me juniores tempore, quorum non dignabar partes ponere cum canibus gregis mei ». Eadem verba leguntur in margine ms. Colbertini Anciensiensis, sed manu recentiori posita. Marr.

¹ Regim. ms. « Ostendam tibi quod vidi: audi me, narrabo tibi ».

RESPONDENS AUTEM BALDAD SUITES, DIXIT :

Cap. XVIII. — Usque ad finem verba jactabilis [Al. jactatis] ?

Intelligite prius, et sic loquamur :
Quare reputati sumus ut jumenta,
et sorduimus coram vobis ?

Qui perdis animam tuam in furore tuo,
nunquid propter te derelinquetur terra,
et transferentur rupes de loco suo ?

Nonne lux impii exstinguetur,
nec splendet flamma ignis ejus ?

Lux obtenebrescet in tabernaculo illius,
et lucerna, quæ super eum est, exstinguetur.

Arctabuntur gressus virtutis ejus,
et precipitabit eum consilium suum.

Immisit enim in rete pedes suos,
et in maculis ejus ambulat.

Tenebitur planta illius laqueo,
et exardescet contra eum sitis.

Abcondita est in terra pedica ejus,
et decipula illius super semitam.

Undique terrebunt eum formidines,
et involvent eum pedes ejus [Al. tacet ejus] :

Attenuetur fame robur ejus,
et inedia invadat costas illius.

Devoret pulchritudinem cutis ejus.

consumat brachia illius primogenita mors.

Avellatur de tabernaculo suo fiducia ejus,
et calcet super eum, quasi rex, interitus.

Habitent in tabernaculo illius socii ejus qui non
est

Aspergatur in tabernaculo ejus sulphur.

Deorsum radices ejus siccantur,
sursum autem atteratur messis ejus.

Memoria illius pereat de terra,
et non celebretur nomen ejus in plateis.

Expellet eum de luce in tenebras,
et de orbe [Al. urbe] transferet eum.

Non erit semen ejus neque progenies in populo
suo,

Nec ulla reliquia [Al. requies] in regionibus
ejus.

In die ejus stupebunt novissimi,
et primos invadet horror.

Hæc sunt ergo tabernacula iniqui,
et iste locus ejus qui ignorat Deum.

RESPONDENS AUTEM JOB, DIXIT :

Cap. XIX. — Usquequo affligitis animam meam,
et atteritis me sermonibus ?
En, decies confunditis me,

et non erubescitis opprimentes me.

Nempe, etsi ignoravi,
mecum erit [Al. est] ignorantia mea.

At [Al. Aut] vos contra me erigimini,
et arguitis me opprobriis meis [Al. vestris].
Saltem nunc intelligite,

quia Deus non æquo [Al. in æquo] judicio af-
flicerit me,

et flagellis suis me cinxerit.

Ecce clamabo vim patiens, et nemo audiet :
voceferabor, et non est qui judicet.

Semitam meam circumsepsit, et transire non
possum,

Et in callo meo tenebras posuit.

Spoliavit me gloria mea,
et abstulit coronam de capite meo :

Destruit me undique, et pereo,
et quasi evulsæ arboris [Al. arbori] abstulit
spem meam.

Iratus est contra me furor ejus,
et sic me habuit quasi hostem suum.

Simul venerunt latrones ejus,
et fecerunt sibi viam per me,
et obsederunt in gyro tabernaculum meum.

Fratres meos longe fecit a me,
et noti mei quasi alieni recesserunt a me.

Dereliquerunt me propinqui [Al. vicini] mei,
et qui me noverant, oblitii sunt mei.

Inquilini domus mee, et ancillæ mee,
sicut alienum habuerunt me,
et quasi peregrinus fui in oculis eorum.

Servum meum vocavi, et non respondit [Al. add.
mih],

ore proprio deprecabar illum.
Halitum [Al. Habitum] meum exhorruit uxor mea,
Et orabam filios uteri mei.

Stulti quoque despiciebant me,
et cum ab eis recessissem, detrahebant mihi.

Abominati me sunt quondam [Al. tac. quondam]
consiliarii mei :

et quem maxime diligebam, aversatus est me.

Pelli meæ, consumptis carnibus, adhæsit os meum,
Et derelicta sunt tantummodo labia circa
dentes meos.

Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos
amici mei,

quia manus Domini tetigit me.

Quare persequimini me sicut Deus,
et carnibus meis saturamini ?

Quis mihi tribuat ut scribantur sermones mei ?
Quis mihi det ut exarentur in libro
stylo ferreo, et plumbi lamina,

vel celte¹ sculpantur in silice ?

Scio enim quod Redemptor meus vivit,
et in novissimo die de terra surrecturus sum :

Et rursus circumdabor pelle mea,
et in carne mea videbo Deum.

Quem visurus sum ego ipse²,
et oculi mei conspекturi suat, et non alius :

reposita est hæc spes mea in sinu meo.

Quare ergo nunc dicitis : Persequamur eum,
et radicem verbi inveniamus contra eum ?

Fugite ergo a facie gladii,
quoniam ultor iniquitatum gladius est :
et scitote esse judicium.

RESPONDENS AUTEM SOPHAR NAAMATHITES, DIXIT :

Cap. XX. — Idcirco cogitationes meæ variæ suc-
cedunt sibi,
et mens³ diversa rapitur.

Doctrinam, qua me arguis, audiam,
et spiritus intelligentiæ meæ respondebit mihi.

Hoc scio a principio, ex quo positus est homo
super terram :

quod laus impiorum brevis sit,
et gaudium hypoerite ad instar puncti.

Si ascenderit usque ad cælum superbia ejus,
et caput ejus nubes tetigerit,

Quasi sterquilinum in fine perdetur :
et qui eum viderant, dicent : Ubi est ?

Velut somnium avolaus non invenietur,
transiet sicut visio nocturna.

¹ Palatino ms. « certe » hic legenti pro « celte », innumeri alii codices cum impressi, tum mss. quorum sex supra quadraginta in Galliarum bibliothecis p. Calmetus consuluit, et præterea critici atque interpretes magni nominis suffragantur. Qui « celte » legunt, paulo recentiores, atque inferioris notæ sunt : sed alii occurrunt qui « sceltæ », vel « scelpæ » habent. Licet vero fortasse numero et vetustate superent qui retinent « certe », facile quisque sibi in animum inducat, librariorum incuria magis id fieri potuisse, ut pro ignota voce « celte » vel « scelpæ » substitueretur « certe », quam e contrario. Accedit quod ipsomet Hieronymus lib. contra Joannem Hierosolymitanum num. 30 « celpæ » præfert, ubi hoc Jobi laudat testimonium. Sive autem ipse nomen istud excuderit, sive, quod propius ad fidem est, retinuerit ex veteri Latino interprete, neque etymo caret Latino, neque probabilis analogia ex verbo « cælo », ex quo cælum

Oculus, qui eum viderat, non videbit,
neque ultra intuebitor eum locus suus.

Filii ejus atterentur egestate,
et manus illius reddent ei dolorem suum.

Ossa ejus implebuntur vitis adolescentiæ ejus,
et cum eo in pulvere dormient.

Cum enim dulce fuerit in ore ejus malum,
abscondet illud sub lingua sua.

Parcet illi, et non derelinquet illud,
et celabit in gutture suo.

Panis ejus in utero illius vertetur
in fel aspidum intrinsecus.

Divitiis quas devoravit, evomet,
et de ventre illius extrahet eas Deus.

Caput aspidum suget [Al. surget],
et occidet eum lingua viperæ.

[Non videat rivulos luminis,
torrentes mellis et butyri].

Luet quæ fecit omnia, nec tamen consumetur :
juxta multitudinem adinventioaum suarum, sic
et sustinebit.

Quoniam confringens nudavit pauperes :
domum rapuit, et non ædificavit eam.

Nec est satiatus venter ejus :
et cum habuerit quas concupierat, possidere non
poterit.

Non remansit de cibo ejus,
et propterea nihil permansit de bonis ejus.

Cum satiatus fuerit, aretabitur,
æstuabitur, et omnis dolor irruet in [Al. super]
eum.

Utinam impleatur venter ejus,

sculptorium instrumentum, quo in æs aut marmor aliquid inciditur. Et quanquam vulgo persuasum est, nusquam alibi hoc nomen legi, in veteri tamen glossario, sive Labbei excerptis, invenio, « celte » γλοσσων interpretari, sive γλοσσων « celte » : ut Græca ipsa significatione ferreum sculptorium stylum denotari, nihil sit dubium. Alii qui pro hac stant lectione, ut exstare illam apud Latinum aliquem scriptorem probent, insignem illum in Gruteri inscriptionibus pag. 329 locum laudant ubi habetur MALLEOLO ET CELTE LITTERATUS SILEX. Verum ego haud scio, quantum illi testimonio adhibenda sit fides.

² Hic subjungit eod. Palatino. voces « et non alius », quæ verius juxta originales libros subsequenti versiculo adduntur.

³ Fortasse rectius idem Palat. ms. « et mihi mens ». Hebræus quoque, מיני, quod est, « sensus » sive « promptitudo mea ».

ut emittat in eum iram furoris sui,
et pluat super illum bellum suum.
Fugiet arma ferrea,
et irruet in arcum æreum.
Eduetus, et egrediens de vagina sua, et fulgurans,
in amaritudine sua vadit¹:
et venient super eum horribiles.
Omnes tenebræ abscondite sunt in oculis ejus:
devorabit eum ignis, qui non succenditur;
affligetur relictus in tabernaculo suo.
Revelabunt cœli iniquitatem ejus,
et terra consurgat adversus eum.
Apertum erit germen domus illius,
detrahetur in die furoris Dei.
Hæc est pars hominis impii a Deo,
et hæreditas verborum ejus a Domino.

RESPONDENS AUTEM JOB, DIXIT:

Cap. XXI. — Audite, quæso, sermones meos,
et agite penitentiam.
Sustinete me, et ego loquar;
et post mea, si videbitur, verba, ridete.
Nunquid contra hominem disputatio mea est,
ut merito non debeam contristari?
Attendite me, et obstupescite,
et superponite digitum ori vestro.
Et ego quando recordatus fuero, pertimesco,
et concutit carnem meam tremor.
Quare ergo impii vivunt,
sublevati sunt, confortatique divitiis?
Semen eorum permanet coram eis,
propinquorum turba et nepotum in conspectu
eorum.
Domus eorum securæ sunt et pacatæ,
et non est virga Dei super illos.
Bos eorum concepit, et non abortivit:
vacca peperit, et non est privata fetu suo.
Egrediuntur quasi greges parvuli eorum,
et infantes eorum exsultant lusibus.
Tenent tympanum, et citharam,

¹ Nostri omnes ipsique Vulgati libri habent plurium numero « vadent »: quin etiam ab hoc verbo isocolon quod subsequitur, seu versiculum inchoant. Hebr. hæc circumlocutione non ulitur, ac proprie verbum illud nescit.

² Reginae ms. « poscet ei numerum, etc. » corrupte tamen, ipsoque textu contradicente.

³ Eodem sensu legunt plures mss. codices: « Et

et gaudent ad sonitum organi.
Ducunt in bonis dies suos,
et in puncto ad inferna descendunt.
Qui dixerunt Deo: Recede a nobis,
Et scientiam viarum tuarum nolumus.
Quid est Omnipotens, ut serviamus ei?
Et quid nobis prodest si oraverimus illum?
Verumtamen quia non sunt in manu eorum bona
sua,
consilium impiorum longe sit a me.
Quoties lucerna impiorum exstinguetur,
et superveniet eis inundatio,
et dolores dividet furoris sui?
Erunt sicut paleæ ante faciem venti,
et sicut favilla quam turbo dispergit.
Deus servabit filiis illius dolorem patris:
et cum reddiderit, tunc sciet.
Videbunt oculi ejus interfectionem suam,
et de furore Omnipotentis bibet.
Quid enim ad eum perlinet de domo sua post se¹?
Et si numerus mensium ejus dimidiatur²?
Nunquid Deum quispiam docebit scientiam:
qui excelsos judicat?
Iste moritur robustus et sanus,
dives [Al. divisus] et felix.
Viscera ejus plena sunt adipè,
et medullis ossa illius irrigantur.
Alius vero moritur in amaritudine animæ³
absque ullis opibus.
Et tamen simul in pulvere dormient,
et vermes operient eos.
Certe novi cogitationes vestras,
et sententias contra me iniquas.
Dicitis enim: Ubi est domus principis,
et ubi tabernacula impiorum?
Interrogate quemlibet de viatoribus?
Et hæc eadem eum intelligere cognoscetis.
Quia in diem perditionis servatur [Al. servabitur]
malus,
et ad diem furoris ducetur.
Quis arguet coram eo viam ejus,
et quæ fecit, quis reddet illi?

si numerus dierum ejus dimidiatur. Scholiastes aut alius emendator canonis delet in ms. Saugermanensi particulam « si », et in margine litteram « b » apposuit, ut indicaret Hebræum legere absque ullo « si ». MART.
² Addit Palatin. codex « suæ »: quod pronomem retinet Hebræum exemplar.

Ipse ad sepulcra ducetur,
et in congerie mortuorum vigilabit:
Dulcis fuit glareis [Al. gladiis] Cocyti,
et post se omnem hominem trahet,
et ante se innumerabiles.
Quomodo igitur consolamini me frustra,
cum responsio vestra repugnare ostensa sit
veritati?

RESPONDENS AUTEM ELIPHAZ THEMANTIS, DIXIT:

Cap. XXII. — Nunquid Deo comparari potest homo,
etiam cum perfectæ fuerit scientiæ?
Qui prodest Deo si justus fueris?
Aut quid ei confers, si immaculatæ fuerint viæ
tuæ¹.
Nunquid timens te arguet te,
et veniet tecum in iudicium,
Et non propter malitiam tuam plurimam,
et infinitas iniquitates tuas?
Abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine causa,
et nudos expollasti vestibus.
Aquam lasso non dedisti,
et esuriens subtraxisti panem.
In fortitudine brachii tui possidebas terram,
et potentissimus oblinebas eam.
Viduas dimisisti vacuas,
et læcetos pupillorum comminuisti.
Propterea circumdatus es laqueis,
et conturbat te formido subita.
Et putabas te tenebras non visurum;
et impetu aquarum inundantium non oppressum
iri [Al. oppressurum].
Annon cogitas quod Deus excelsior cælo sit,
Et super stellarum verticem sublimetur?
Et dicis: Quid enim novit Deus?
Et quasi per caliginem judicat.
Nubes latibulum ejus, nec nostra considerat,
et circa cardines cœli perambulat.
Nunquid semitam sæculorum custodire cupis
[Al. cupit],
quam calcaverunt viri iniqui?
Qui sublatis sunt ante tempus suum,
et fluvius subvertit fundamentum eorum:
Qui dicebant Deo: Recede a nobis:
et quasi nihil posset facere Omnipotens,

¹ Minori numero idem ms. cum vulgatis habet, « si immaculata fuerit via tua ». In subsequenti versiculo « timens arguet », sine « te » intermedio.

² Addit regin. ms. « tuum », quod Hebræus

æstimabant eum.
Cum ille impleset domos eorum bonis:
quorum sententia procul sit a me.
Videbunt justi, et lætabuntur,
et innocens subannabit eos.
Nonne succisa est erectio eorum,
et reliquias eorum devoravit ignis?
Acquiesce igitur ei [Al. tac. ei], et habeto pacem
et per hæc habebis fructus optimos.
Suscipe ex ore illius legem,
et pone sermones illius in corde tuo.
Si reversus fueris ad Omnipotentem, edificaberis,
et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo.
Dabit pro terra silicem,
et pro silice torrentes anteos.
Eritque Omnipotens contra hostes tuos,
et argentum² coacervabitur tibi.
Tunc super Omnipotentem deliciis afflues,
et elevabis ad Deum faciem tuam.
Rogabis eum, et exaudiet te,
et vota tua reddes.
Decernes rem, et eveniet tibi,
et in vis tuis splendet lumen.
Qui enim humiliatus fuerit, erit in gloria:
et qui inclinaverit oculos, ipse salvabitur.
Salvabitur innocens,
salvabitur autem in [Al. tac. in] munditiis ma-
num suarum.

RESPONDENS AUTEM JOB, AIT:

Cap. XXIII. — Nunc quoque in amaritudine est
sermo meus,
et manus plagæ meæ aggravata est super gemi-
tum meum.
Quis mihi tribuat ut cognoscam, et inveniam
illum,
et veniam usque ad solium ejus?
Ponam coram eo iudicium,
et os meum replebo increpationibus.
Ut sciat verba quæ mihi respondeat,
et intelligam quid mihi loquatur.
Nolo multa fortitudine contendat mecum,
nec magnitudinis suæ mole me premat;
Proponat æqualem contra me,
et perveniat³ ad victoriam iudicium meum.

tamen nescit.

³ Palatin. « et superveniat ». Hebræus ad verbum, « et favebit mihi iudicium meum ».